

Психолого-педагогічне проектування навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі

Корж Т.М.,

викладач кафедри педагогічної майстерності КОІПОПК

Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» орієнтує на таку організацію життєдіяльності в дошкільному навчальному закладі, яка стимулює особистісне становлення і самореалізацію дитини, спрямовує на модернізацію освітнього процесу на засадах суб'єктно-діяльнісної парадигми, реалізацію принципу інтеграції змісту та видів діяльності. Впровадження Програми спонукає педагогічні колективи дошкільних навчальних закладів шукати оптимальні моделі організації та планування життєдіяльності дітей. Саме тому останнім часом все більший інтерес у педагогів викликає використання психолого-педагогічного проектування у роботі з дітьми дошкільного віку.

Психолого-педагогічне проектування – це проект (форма перспективного планування) діяльності вихованців, у якому об'єднані: бажання і прагнення дітей; завдання педагога, які впливають із Базової програми; варіативність форм, методів та засобів розвивальних дій вихователя і дітей; психологічні закономірності природного розвитку спільної діяльності дітей і дорослого (від бажання – до творчого рівня реалізації задуму). Проектування надає дітям змогу самостійно шукати способи досягнення мети, добирати партнерів, визначати час і місце реалізації задуму; випробовувати свої можливості, зіставляючи їх із бажаннями; практично застосовувати набуті знання та навички у взаємодії з дорослими та однолітками; реалізовувати своє природне прагнення діяти творчо, активно виявляти власне ставлення до людей і середовища; дітям з проявами обдарованості реалізовувати себе в умовах співпраці з однолітками, які здатні зрозуміти та оцінити їх; користуватися правом вибору.

Правильно організована проектна діяльність передбачає усвідомлену позицію кожного з учасників від самого початку до фінішу. На жаль, більшість педагогів не розглядає дітей як партнерів у спільній справі, вважаючи, що в них вийде краще, що діти не мають необхідного потенціалу для реальної участі в проекті. Відтак позиція дітей з самого початку є формальною.

Психолого-педагогічне проектування складається з шести етапів: мотиваційного, інформаційного, репродуктивного, узагальнюючого, творчого, рефлексивно-оцінювального. Цей поділ є досить умовним, а назва етапу вказує на педагогічні завдання, які є домінуючими в той чи інший період дитячої діяльності.

На першому, мотиваційному, етапі педагог, використавши сюрпризний момент чи інші педагогічні методи, викликає у дітей бажання придумати, спланувати, створити певний спільний задум (проект). Завдання педагога на даному етапі: створити мотивацію, яка перетворить педагогічне

завдання в прагнення, бажання дітей, включити їх внутрішню активність; виявити рівень знань, вмінь, навичок, наявний у вихованців групи на початок тематичного циклу (проекту); порівняти їх з програмовими завданнями, які впливають з даного проекту; конкретизувати свої педагогічні завдання на період реалізації даного проекту, враховуючи особливості, своєї групи. Тривалість мотиваційного етапу, як правило, 1-3 дні.

На другому, інформаційному, етапі життєвий досвід дітей збагачується знаннями, навичками і вміннями, які необхідні дітям, щоб реалізувати свій задум. Завдання педагога на даному етапі: розпалити вогонь пізнання, формувати вміння дітей вчитися, здобувати знання шляхом самостійних пошуків у різних інформаційних джерелах; поповнити, розширити, поглибити знання дітей та сформувані вміння і навички, які необхідні для реалізації проекту. Триває інформаційний етап 3-5 днів, якщо за результатами спостережень і ввідного діагностування, необхідно поповнити знання дітей, поуправляти їх у тих навичках, які необхідні будуть при реалізації їхнього спільного задуму. Але, якщо ж такої потреби немає, то можна переходити відразу до наступного етапу.

На третьому, репродуктивному, етапі діти разом з педагогом і батьками, використовуючи набуті на інформаційному етапі знання і навички, готують все необхідне для організації свята: оформлення, атрибути, подарунки. Завдання педагога на даному етапі: допомогти кожному вихованцю випробувати свої можливості, порівнявши їх з бажаннями; викликати відчуття впевненості в своїх силах, приймаючи будь-які результати дитячої діяльності з радістю і гордістю (особливо у несміливих, невпевнених у собі дітей); створити умови, за яких у дітей виникатиме потреба регулювати свою поведінку у відповідності з отриманими уявленнями про морально-етичні еталони загальнолюдської поведінки; відстежити динаміку розвитку кожної окремо взятої дитини в порівнянні лише з її особистими попередніми досягненнями. Тривалість репродуктивного етапу 3-5 днів.

Четвертий, узагальнюючий, етап – це аналіз готовності до свята, з'ясування, що зроблено, що ще треба зробити. Завдання педагога на даному етапі: з'ясувати, чи відбулися зміни в розвитку кожної дитини; порівняти та проаналізувати результати контрольно-діагностичних зрізів, спостережень за дітьми та дитячі роботи з тими, які отримали на мотиваційному етапі. Тривалість узагальнюючого етапу 2-3 дні.

П'ятий, творчий, етап – саме свято: веселе, неповторне, бо задумане, підготовлене і реалізоване самими дітьми. Фінальною крапкою проекту має стати презентація кінцевого результату, обов'язково яскрава і святкова. Кожного учасника проекту має переповнювати почуття особистої гордості та співраді. Саме ці переживання забезпечать особистісне зростання кожного учасника, згуртують дітей, зроблять їх самостійнішими і досвідченішими. Завдання педагога на даному етапі: вірити в творчий потенціал, здібності кожного вихованця, створити сприятливу атмосферу для їх розвитку; заохочувати оригінальність ідей дітей, батьків, інших працівників дошкільного навчального закладу. Тривалість творчого етапу 2-3 дні.

На шостому, рефлексивно-оцінювальному, етапі діти разом з

вихователем аналізують, як виникла ідея свята, як воно пройшло, що цікавого було, що хотіли б повторити. Завдання педагога на даному етапі: навчитися робити детальну психологічну характеристику розвитку дітей; усвідомлено відноситись до набутого досвіду і самоаналізу, відібрати для подальшої роботи ті педагогічні методи і прийоми, які дали кращі результати. Тривалість рефлексивно-оцінювального етапу 1 день.

Наступну тему проекту варто розпочинати лише за умови, що діти вичерпали всі можливі, творчі ресурси з минулої теми і більше немає ідей.

Планування навчально-виховної роботи за проектною моделлю не обмежує дій вихователя жорсткими нормами побудови освітнього процесу, оскільки практично неможливо наперед передбачити і чітко розпланувати хід того чи іншого заняття, спостереження чи гри. Проте дуже важливо, щоб сам педагог чітко усвідомив і прописав кожен крок проектування спільної з дітьми діяльності, визначивши тему проекту; його мету (навчальну, розвиваючу, соціалізуючу, виховну); орієнтовну тривалість проекту (в групах раннього віку – один день; у молодшій групі – декілька днів; у середній, старшій – від двох тижнів до одного місяця); тривалість, види діяльності та зміст роботи з дітьми на кожному етапі.

Таким чином, кожен педагог, який хоче працювати по новому, має усвідомити, що його навчальний вплив не може здійснюватись без реальної активної діяльності самої дитини. Зміна відношення педагога до вихованців полягає в тому, що він має сприймати кожную дитину як рівноправного партнера, як особистість, рахуватись з її бажаннями, визнавати за нею право спілкуватись з педагогом на рівних, висловлювати та відстоювати свою думку. Дуже важливо повірити в можливість дитини, з повагою відноситись до неї, визнавати за вихованцем право на помилку і вміти делікатно й мудро реагувати на неї, чути дітей і йти за ними.

Література

1. Закон України «Про дошкільну освіту» // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 144. – С. 1-9.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – №1. – С.6-19.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. керівник О.Л.Кононко – К.: Світич, 2008. – 430 с.
4. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. керівник О.Л.Кононко – К.: Світич, 2009. – 209 с.
5. Піроженко Т.О. Психічний розвиток дитини дошкільного віку: досвід роботи сучасного дошкільного навчального закладу. – Запоріжжя: «ЛПС» ЛТД, 2003. – 168 с.
6. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі / Упорядник Ю.Д.Буракова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 204 с.